

החלטה בתיק מזג 003387: בנק אגוד לישראל בע"מ ובנק מזרחי

טפחות בע"מ

ביום 28.11.19 ניתן פסק דינו של בית הדין לתחרות בערר על ההחלטה להתנגד למיזוג בין בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן **בנק מזרחי**) לבנק אגוד בע"מ (להלן **בנק אגוד**). בית הדין החזיר לבחינתי ולהחלטתי שני נושאים שנדונו במסגרת ההליך – מתן אשראי בתחום היהלומים והלימות ההון של בנק מזרחי.

באשר לתחום מתן האשראי לענף היהלומים, בית הדין אימץ את עמדת רשות התחרות (להלן **הרשות**) לפיה מדובר בשוק נפרד שעסקת המיזוג מעלה בו חשש לפגיעה משמעותית בתחרות (ר' פסקה 213 לפסק הדין). לפיכך, החזיר בית הדין את הנושא לבחינתי ביחס לשאלה האם ניתן להפיג את החששות התחרותיים בהקשר זה באמצעות תנאים מתאימים.

עוד החזיר בית הדין לבחינתי את השאלה האם החשש התחרותי בדבר דפוסי פעולתו הצפויים של בנק מזרחי אם סך נכסיו המאזניים יתקרב ל 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת, נותר בעינו. זאת לאור מכתב הפיקוח על הבנקים לפיו ככל שהמיזוג יצא לפועל, הפיקוח יפעל לתקן את ההוראה הרלוונטית כך שתהיה בתוקף רק עבור בנקים שסך נכסיהם המאזניים עולה על 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת (ר' פסקה 226 לפסק הדין).

לאור האמור, ולאחר בחינת הנושאים המפורטים לעומק על בסיס החלטת בית הדין והנתונים שעמדו בפני צוות הרשות בעת בדיקת המיזוג, אני סבורה כי ניתן להפיג את החששות התחרותיים הן בתחום מתן האשראי ליהלומים והן בנוגע להשפעת הוראת ניהול בנקאי תקין 201 על התנהלותו של בנק מזרחי באמצעות תנאים מתאימים שהטלתי לאחר התייעצות עם ועדת הפטורים והמיזוגים. התנאים המפורטים מפורסמים יחד עם נימוקים אלה.

פעילות מתן אשראי בתחום היהלומים

כפי שמפורט בהחלטת בית הדין, בבדיקת עסקת המיזוג בין הצדדים עלה החשש שכתוצאה מהמיזוג ייווצר כח שוק חד צדדי בתחום פעילות זה בידי הבנק הממוזג, לאור נתח השוק המצרפי הגבוה של הבנקים המתמזגים בענף, לאור מיעוט המתחרים בענף שחלקם צמצמו את פעילותם בתחום ואינם מעוניינים בהגדלתה, וכן לאור המאפיינים המורכבים של הענף המרחיקים בנקים מלפעול בו. עוד עלה בבדיקה כי

הפעלת כח שוק חד צדדי זה על ידי הבנק הממוזג עלולה להביא להקטנת כמות האשראי ולהעלאת מחיר האשראי בענף היהלומים.

כפי שמפורט בפסק הדין, בית הדין לא מצא בטיעוני בנק מזרחי ובנק אגוד ובנתונים שהציגו בפניו כדי לסתור את מסקנת הרשות ביחס לחששות התחרותיים או כדי להפחית ממשקל הממצאים שהציגה הרשות המבססים את החשש התחרותי.

בהינתן החשש התחרותי בענף מתן האשראי בתחום היהלומים, אני סבורה כי ניתן להפיג את החשש במקרה זה באמצעות תנאים מבניים שירפאו את החשש עוד בטרם ביצוע המיזוג, ושיצרו ודאות להפגת החשש. חשוב לזכור בהקשר זה כי התכלית הבסיסית של הטלת תנאי במיזוג היא ריפוי החשש התחרותי הנובע ממנו. ככלל, כשהחשש התחרותי נובע מהשינוי ממבנה השוק תעדיף הרשות לטפל בו באמצעות תנאי מבני שיטפל בחשש מיסודו ולא רק באופן שבו הוא בא לידי ביטוי בשוק (עוד על העדפת תרופות מבניות במיזוגים ר' ה"ע 14-03-46791 אלרוב אזור מסחרי ממילא (1993) בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח' (פורסם בנבו, 4.12.2014)).

לאור האמור המיזוג יותנה בתנאים שיבטיחו את מכירת פעילות האשראי ליהלומים על כלל היבטיה לרבות הסניף במתחם הבורסה לצד שלישי בעל כישורים ומשאבים מתאימים שאינו פעיל היום בענף, ושזהותו תאושר על ידי מראש. התנאים מחייבים כי הצדדים לא ישלימו את ביצוע המיזוג עד שמכירת פעילות האשראי ליהלומים תושלם (תנאי "Fix it first"). עם זאת, התנאים מאפשרים לצדדים גמישות בתחילת קידום צעדים לצורך השלמת עסקת המיזוג ביניהם ובפרט ביחס לניהול משא ומתן עם העובדים וכן פרסום הצעת רכש לציבור, כך שיוכלו להשלים את עסקת המיזוג מיד עם מכירת פעילות מתן האשראי ליהלומים.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 201

כיום, נוסחה של הוראת ניהול בנקאי תקין מחיל דרישות הלימות הון מחמירות יותר עבור בנקים שסך נכסיהם המאזניים שווים או עולים על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת. בבדיקת המיזוג נמצא שנתח השוק של הבנק הממוזג יגיע לאחר מימוש העסקה קרוב ל 20%. לפיכך, התעורר החשש שדרישת הלימות ההון תהווה תמריץ שלילי עבור הבנק הממוזג לצמוח, וכי הוא יבכר הגדלת רווחים באמצעות העלאת מחירים.

לאור עמדת הפיקוח על הבנקים במהלך בדיקת המיזוג, שהביע נכונות לשנות את הוראת ניהול בנקאי תקין, סברתי כי ניתן להפיג חשש זה באמצעות תנאי לפיו המיזוג יבוצע אחרי תיקון ההוראה שיבטיח שרף הלימות ההון המחמיר יחול כלפי בנקים בעלי סך נכסים מאזניים הגבוה מ 24%.

ירושלים, יא' טבת תש"ף

8 בינואר 2019

מיכל הלפרין
נהל
הממונה על התחרות